

В статье поставлена задача проанализировать социально-экономическое развитие в аграрном секторе экономики и осветить препятствия привлечения инвестиционно-инновационных ресурсов.

Объектом исследования выступают современные сельскохозяйственные формирования, а также факторы, влияющие на объем выпуска продукции.

Цель работы – определить финансовое обеспечение сельскохозяйственной отрасли Украины, ее инновационное развитие.

Метод исследования – статистический анализ результатов хозяйственной деятельности в аграрном секторе экономики.

Определить основные направления инновационной деятельности сельскохозяйственных предприятий, способствующих повышению экономической эффективности их функционирования, а также предложена система мер по реализации данных инновационных процессов в практической деятельности предприятий.

Результаты статьи могут быть использованы при планировании производства сельскохозяйственной продукции, а также в учебном процессе высшего образования.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ИНВЕСТИЦИИ, ИНВЕСТИЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ, ИННОВАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ, ИСТОЧНИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ, КЛАСТЕРНЫЙ ПОДХОД.

УДК 629.113

ТЕОРІА І ПРАКТИКА ТРАДИЦІЙНОГО І СУЧАСНОГО УПРАВЛІННЯ

Бідняк М.Н., доктор технічних наук, професор

Постановка проблеми.

Знання і розуміння логіки розвитку процесу організації управління в умовах нестабільності зовнішнього середовища, стає необхідною умовою для підтримки конкурентоспроможності і розвитку організацій.

Успіхи в теорії і практиці управління завжди залежали від успіхів в інших, пов'язаних з управлінням галузях, таких як економіка, математика, інформатика, інженерні науки, психологія і соціологія. В міру того як, розвивалися ці галузі знань, дослідники проблем управління дізнавалися все більше про чинники, що впливають на успіх організації.

Розглянуті вище передумови, суть і основні напрями розвитку менеджменту дають підставу для висновку про те, що виникнення наукової системи управління пов'язано з процесами розвитку і ускладнення практики підприємницької діяльності, який в ХХ столітті перетворився на найважливіший чинник економічного розвитку провідних країн світу. Однією з особливостей ситуації, в якій формуються ринкові відносини в Україні, є наявність суттєвого економічного потенціалу, який був створений у минулому не на ринкових принципах. Сьогодні продуктивне і ефективне його використання можливе лише на основі адекватної ринкової системи управління виробничими суб'єктами. По суті, ми маємо справу з ситуацією, коли причина і наслідок залежно від конкретно-історичних умов міняються місцями. Те, що спочатку було наслідком економічного розвитку починає відігравати роль причини, основи розвитку.

І хоча деякі основні положення традиційного менеджменту до теперішнього часу зазнали істотні зміни, вони і тепер не втратили загальнотеоретичної і пізнавальної цінності.

Основна частина

Вивчення і аналіз наукової літератури по досліджуваній проблемі дозволяє виділити положення, складові основи теорії і практики традиційного управління з урахуванням масштабу вирішуваних ним завдань.

Менеджмент є управління бізнесом, а бізнес є унікальною і винятковою справою щодо розвинутого суспільства.

Соціальні обов'язки менеджменту, які не можуть бути включені в рамки економічних розрахунків, є швидше перешкодами і обмеженнями, покладеними на менеджмент, чим його цілями і завданнями. Вони повинні виконувати поза підприємством і за межами нормального робочого дня менеджера.

Основне завдання менеджменту – мобілізація сил організації для вирішення відомих і визначених завдань. Критеріями його є ефективність того, що вже робиться і адаптація до зовнішніх змін. Підприємство і нововведення, окрім систематичного дослідження, знаходилося поза сферою мене-

джменту. Стимулюючим чинником у виникнення потреб наукового управління була наявність великих і складних виробничих організацій, для яких традиційні системи управління не придатні.

Увага на управлінську сторону діяльності і майже повну зневагу підприємством як однією з функцій менеджменту відображало реальність. Властиву економіці першої половини ХХ сторіччя. Це був період високої технологічної і підприємницької спадкоємності, період, який вимагав швидше адаптації, чим нововведень, і здатності робити краще, ніж сміливості робити інакше.

Основна увага менеджменту приділялася робітникові фізичної праці – кваліфікованому або малокваліфікованому – який розглядався і як один з ресурсів, і як один з основних елементів витрат.

Менеджмент розглядався незалежно від культурних цінностей і особистих поглядів, подібно до елементарних операцій арифметики, законам фізики або інженерним розрахункам.

Менеджмент являвся результатом, наслідком економічного прогресу. Він з'явився, коли бізнес переріс господаря, який робив все сам. Менеджмент виник перш за все на підприємствах, які з самого початку були великими. У ті ж сфери економіки, де переважали невеликі підприємства, менеджмент прийшов пізніше. Деякі з них до сих пір керуються за принципом: господар робить все сам, має в кращому разі лише «помічників».

Звичайно, сформульовані положення не є безперечними, але вони відображають традиційний підхід до менеджменту.

Те, що відбувається сьогодні в теорії і практиці управління, можна назвати «тихою управлінською революцією». Її початок співпав зі вступом розвиненого лідерства до інформаційної стадії. На зміну старому, традиційному напряму в менеджменті приходять нове індивідуалістично-інформаційне. Суть нової парадигми управління в спеціальній літературі визначається наступним чином: ставка робиться на людину ту, що сама реалізується (на відміну від людини економічної і людини соціальної): фірма розглядається як живий організм, який складається з людей, що об'єднуються сумісними цінностями, як «клан»: фірма повинна постійно оновлюватися в постійному прагненні пристосовуватися до зовнішніх чинників, головним з яких є споживач.

Нова філософія управління базується на системно-ситуаційному підході. Головні передумови успіху лежать не всередині, а поза фірмою. Успіх залежить від того, наскільки вдало фірма пристосовується до зовнішнього середовища. Ситуаційний підхід є відповіддю на дію зовнішнього середовища. Організаційні механізми пристосовуються до виявлення нових проблем і прийняття нових рішень.

Втілення нового підходу стало стратегічне управління, яке базується на плануванні потенціалу фірми розробкою її стратегії на основі прогнозів майбутнього стану середовища. Зміну ситуації викликає зміна стратегії. Нова концепція управління диктує нові установки персоналу, нову управлінську культуру (прагнення до радикальних змін, готовність до ризику, орієнтацію на освоєння нових можливостей).

Першими, хто успішно спробував зробити практичні висновки з ситуації, яка склалася, в сучасних умовах, були японці. Вони раніше інших почали активно дезінтегрувати крупні фірми, скорочувати число рівнів управлінської ієрархії у фірмах, прискорювати на цій базі інноваційні процеси і підвищувати ефективність, що сприяло зростанню продуктивності праці і посиленню позицій японських фірм на світовому рівні.

Важливим кроком в розвитку методології сучасного менеджменту є формування «теорії хаосу». Видана на Заході Дж.Гліка «Хаос: становлення нової науки» (1987 р.) здійснила істотний вплив на розвиток методології як природних, так і гуманітарних наук, а також і на розвиток теорії менеджменту. Питання вивчення і вирішення проблеми хаосу дуже актуальні для розвитку нашої економіки. Глибина економічної кризи і глобальність змін в суспільстві не мають аналогів в новій історії людства. У основу теорії хаосу були покладені дослідження вченого метролога Едвара Лоренса, який виявив, що навіть найдрібніші зміни викликають глибоку дію і потрясіння у всій екосистемі.

Коли ми розбиваємо проблему на частини, це дещо полегшує управління складними процесами, але за це необхідно платити величезну ціну, яка майже невидима на поверхні. Не відаючи наслідками наших дій, ми втрачаємо бачення цілого, і як результат, менеджери стають заручниками самих систем, якими вони покликані керувати.

В результаті узагальнення змін, що відбулися, в змісті управлінської діяльності підприємствами, викликаних розвитком внутрішнього і зовнішнього середовища їх життєдіяльності, можна виділити наступні положення сучасного менеджменту.

Будь-яке важливе завдання в розвиненому суспільстві вирішується в організованих, керованих інститутах і за допомогою їх. Комерційна діяльність була першою з таких інститутів, яка стала згодом прототипом менеджменту в результаті історичної випадковості.

Новою є та обставина, що організації некомерційного характеру все частіше удаються до досвіду «бізнес-менеджменту», що навчитися ефективному управлінню. Так, лікарня, збройні сили, державна адміністрація – всі хочуть вчитися «бізнес-менеджменту». Але це не означає, що «бізнес-менеджмент» може бути просто перенесений на інші установи некомерційного характеру. Навпаки, саме цим установам важливо зрозуміти, що менеджмент починається з визначення, ранжирування цілей. Тому некомерційні організації, університет або лікарня, вимагають управління що дуже відрізняється від того, яке властиво комерційним фірмам. Зміни в управлінні бізнесом все більше утверджуються в діяльності інших установ, включаючи і урядові організації, державні структури. Те, що є винятковою межею «бізнес-менеджменту», – вимірювання результатів діяльності прибутком, – для некомерційних організацій не є таким. Некомерційні організації потребують критерію, який зробив би для них те, що прибутковість здатна зробити для бізнесу.

Підприємницьке нововведення висувається на перший план, стає центром і ядром сучасного менеджменту. На відміну від минулого століття сучасні нововведення так само соціальні, як і технічні. Нововведення все більше і більше ґрунтуються на знаннях будь-якого роду, а не тільки однієї науки. Вони (нововведення) дуже капіталомісткі, особливо у фазі дослідження і розробки, у фазі впровадження нових товарів, технологій і послуг. Менеджмент повинен допомогти існуючим організаціям стати мобільнішими в справі швидкого впровадження технічних, технологічних і організаційних нововведень.

Основне завдання управління в розвинених країнах полягає в тому, щоб робити знання продуктивнішими, бо сьогодні основним капітальним ресурсом, головним об'єктом витрат розвинутою економіки є працівник, що володіє глибокими знаннями, використовує в процесі своєї праці те, що він отримав від систематичної освіти.

Продуктивність праці такого освіченого працівника, очевидно, перш за все припускає новизну і якість.

Крім засобів і техніки, спільної мови і концепцій менеджменту властиві також культура, система цінностей і переконань. Він є засобом, за допомогою якого дане суспільство (організація) створює свої власні цінності і переконання. Менеджмент сьогодні повинен формувати цінності, і традиції окремих осіб, цілих організацій і суспільства, роблячи їх продуктивнішими. Іншими словами, якщо менеджменту не вдасться мобілізувати специфічну культуру спадщини певної країни і народу, то економічний і соціальний розвиток країн і народів можуть опинитися в кризі, або кажучи іншими словами «зайти в безвихідь».

Прикладом в даному випадку може служити урок Японії, яка зуміла сторіччя тому мобілізувати свої громадські традиції і культурні цінності на досягнення нових цілей сучасної промислової держави, перетворивши Японію на одну з найбільш розвинених країн світу. Позицію японського робочого можна розглядати як продукт національно-економічного і національно-соціального розвитку. Якщо його позиція виходить з питання «Чим я можу допомогти?», то позиція американського, західноєвропейського і вітчизняного робочого найчастіше зводиться до відмовки «Це не моя справа». Два різних характеру виробничих відношень, дві участі людини в суспільному виробництві кінець кінцем і проясняють багато переваг японської моделі підприємництва.

Продовжуючи цю тему, не зайво прислухатися до думки самих японців. Так, голова однієї з відомих в світі японської суднобудівельної фірми «Мацуї дзосен» Ісаму Ямасіта відмітив в бесіді з журналістами: «Після другої світової війни, коли Японія приступила до реіндустріалізації, люди потягнулися у великі промислові комплекси і існуючий багато століть дух сільської общини почав руйнуватися. Тоді ми відродили стару общину на своїх промислових підприємствах. І тепер фірми, подібно нашій, є нові общини, де на менеджерів покладений обов'язок створювати умови, в яких люди могли б насолоджуватися громадським життям. Перш за все ми, менеджери, – підкреслив Ісаму Ямасіта, – несемо відповідальність за збереження громадського життя». Акіо Моріта в своїй книзі «Зроблено в Японії» пише про це конкретніше: «У кращих японських компаніях секретів або таємниць немає. Найважливіше завдання японського менеджменту полягає в тому, щоб встановити нормальні відносини з працівниками, створити відношення до корпорації як до рідної сім'ї, сформувати розуміння того, що у робочих і менеджерів одна доля, Компанії, які досягли в країні найбільшого успіху, це ті які зуміли створити віру в те, що у всіх працівників і акціонерів одна доля. Робити ставку на людей треба щиро, іноді це вимагає великої сміливості і може виявитися ризикованою справою. Але врешті-решт, якби ви не були розумні і спритні, ваша справа і його доля знаходяться в руках тих людей, яких ви наймаєте. З погляду японського менеджменту групової логіки і підпорядкування волі лідера».

Отже, менеджмент необхідно розглядати і як точну, і як гуманітарну науку, і як суму результатів, які можна об'єктивно перевірити і підтвердити, і як суму переконань і досвіду.

Ефективне управління – основа економічного і соціального розвитку.

Кожна фірма повинна шукати і вибрати власну модель управління з урахування її розміру; характеру продукції, що випускається; характеру середовища, в якому вона існує. Фірма постійно знаходиться в пошуку своєї моделі управління. Це безперервний процес, бо змінюється сама фірма і середовище.

Цікавий вислів П.Друкера про те, що в світі немає слаборозвинених країн, є тільки слабоуправляемі країни.

Ці нові положення, звичайно, узагальнені, але вони є дійсним керівництвом для ефективного менеджменту в розвинених країнах.

Висновок

Почавши своє існування як специфічна характеристика тільки одних, а саме, комерційних інститутів, менеджмент стає загальним, відмінним і суттєвим механізмом розвитку суспільства. Менеджмент і діяльність менеджерів будуть все більше і більше визначати напрями суспільного розвитку.

В цілому сучасний менеджмент характеризується: зміною змісту планування; всестороннім дослідженням чинників; успішній управлінській діяльності; орієнтацією управління залежно від результатів; розвинутою теорією і практикою маркетингу; розробкою ефективних технологій ухвалення рішень; широким застосуванням економіко-математичних методів і досягнень інформатики в управлінні на базі розвиненості обчислювальних мереж і засобів комунікацій; активною участю персоналу в управлінні.

Безпосередньо технологічні питання тапер не включаються у сферу компетенції, фахівців з організації і управління. Наприклад, які добрива слід вносити до даного ґрунту вирішує агроном, а фахівець з питань організації і управління указує на те, як робити, а не що робити, – організовує процес праці, обліку, контролю, діловодства, дає оцінку економічної ефективності і рекомендації щодо раціонального використання робочої сили і устаткування.

Отже, завдання менеджменту стають все більш складними, охоплюючи не тільки виробництво, розподіл, обмін, фінансування, але і канали комунікацій, по яких здійснюються ці процеси, вирішення питань соціального характеру. Все це вимагає аналізу конкретної ситуації по всіх прийнятих чинниках, оцінці ступеня їх впливу на діяльність організацій, з метою розробки, ухвалення і реалізації управлінських рішень. Сьогоднішні менеджери повинні бути дослідниками своїх власних організацій, проектувальниками, що створюють пізнавальні процеси, які роблять можливою самоорганізацію і тому подібне, тобто все необхідне для ефективного управління підприємницькою діяльністю, яка постійно змінюється і оновлюється.

Проведений аналіз передумов виникнення і суті менеджменту підприємства дозволяє зробити висновки про те, що його виникнення обумовлене розвитком промислового виробництва на індустріальному етапі розвитку продуктивних сил суспільства в умовах ринку. В процесі розвитку менеджмент перетворився на найважливіший чинник подальшого прогресу сучасного суспільства. Особливість проблеми менеджменту в соціально-економічних умовах України полягає в тому, що ефективне використання наявного виробничого потенціалу для більшості промислових підприємств безпосередньо пов'язано з формуванням виробничого менеджменту як організуючої основи розширення і розвитку підприємства.

Аналіз основних положень теорії і практики менеджменту і завдань, які він покликаний вирішувати в процесі організації і здійснення підприємницької діяльності, приводить до висновку про необхідність розробки концепції менеджменту як основи розвитку сучасного підприємництва, стосовно умов розвитку ринкових відносин в Україні.

РЕФЕРАТ

Бідняк М.Н. Теорія і практика традиційного і сучасного управління / Михайло Несторович Бідняк // Вісник НТУ. – К.: НТУ. – 2012. – Вип. 26.

В статті розглядається проблема основних положень теорії і практики менеджменту, які можуть бути використані у здійсненні підприємницької діяльності.

Об'єкт дослідження – традиційне і сучасне управління

Мета роботи – вивчення чинників, що впливають на успіх організації.

Метод дослідження – аналіз передумов виникнення і суті менеджменту.

Знання і розуміння логіки розвитку процесу організації управління в умовах нестабільності зовнішнього середовища, стає необхідною умовою для підтримки конкурентоспроможності і розвитку організацій.

Успіхи в теорії і практиці управління завжди залежали від успіхів в інших, пов'язаних з управлінням галузях, таких як економіка, математика, інформатика, інженерні науки, психологія і

соціологія. В міру того як, розвивалися ці галузі знань, дослідники проблем управління дізнавалися все більше про чинники, що впливають на успіх організації.

В цілому сучасний менеджмент характеризується: зміною змісту планування; всестороннім дослідженням чинників; успішній управлінській діяльності; орієнтацією управління залежно від результатів; розвинутою теорією і практикою маркетингу; розробкою ефективних технологій ухвалення рішень; широким застосуванням економіко-математичних методів і досягнень інформатики в управлінні на базі розвиненістю обчислювальних мереж і засобів комунікацій; активною участю персоналу в управлінні.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – необхідність розробки концепції менеджменту, стосовно умов розвитку ринкових відносин в Україні.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: МЕНЕДЖМЕНТ, СОЦІАЛЬНІ ОБОВ'ЯЗКИ, КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ, ТРАДИЦІЙНЕ УПРАВЛІННЯ, СУЧАСНЕ УПРАВЛІННЯ

ABSTRACT

Bidnyak M.N. The theory and practice of traditional and modern management / Mihaylo Nesterovich Bidnyak // Visnyk NTU. – K.: NTU. – 2012. – Vol. 26.

The paper addresses the problem of basic assumptions of the theory and practice of management that can be used in business activity.

Object of research – traditional and modern management.

Purpose – to study the factors that influence the success of the organization.

Research method – analysis of conditions and substance management.

The knowledge and understanding of the logic of management process development in the terms of external environment's instability is necessary condition for competitiveness support and organization's development.

The success in the theory and practice of management always depends of the success of other management spheres: economics, mathematics, informatics, engineer sciences, psychology and sociology. As these spheres developed, the scientists of management problems know more about the factors that influence on organization's success.

At all the modern management can be characterized by: the change of planning substance; all-around investigation of the factors; successful management; the orientation on management grounded on the results; developed theory and practice of marketing; the development of efficient theories of decision making; the wide usage of economic-mathematic methods and informatics achievements in management using networks and communication tools; the active participation of staff in management.

Expected assumptions about the object of study – the need to` design the concept of management concerning the conditions of development market relations in Ukraine.

KEY WORDS: MANAGEMENT, SOCIAL LIABILITIES, CULTURAL VALUES, TRADITIONAL MANAGEMENT, MODERN MANAGEMENT

РЕФЕРАТ

Бедняк М.Н. Теория и практика традиционного и современного управления / Михаил Несторович Бедняк // Вестник НТУ. – К.: НТУ. – 2012. – Вып. 26.

В статье рассматривается проблема основных положений теории и практики менеджмента, которые могут быть использованы в осуществлении предпринимательской деятельности.

Объект исследования – традиционное и современное управление

Цель работы – изучение факторов, влияющих на успех организации.

Метод исследования – анализ предпосылок возникновения и сущности менеджмента.

Знание и понимание логики развития процесса организации управления в условиях нестабильности внешней среды, становится необходимым условием для поддержания конкурентоспособности и развития организаций.

Успехи в теории и практике управления всегда зависели от успехов в других, связанных с управлением областях, таких как экономика, математика, информатика, инженерные науки, психология и социология. По мере того как развивались эти области знаний, исследователи проблем управления узнавали все больше о факторах, влияющих на успех организации.

В целом современный менеджмент характеризуется: изменением содержания планирования; всесторонним исследованием факторов; успешной управленческой деятельности; ориентацией управления в зависимости от результатов; развитой теорией и практикой маркетинга; разработкой эффективных технологий принятия решений; широким применением экономико-математических ме-

тодов и достижений информатики в управление на базе развитостью вычислительных сетей и средств коммуникаций; активным участием персонала в управлении.

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования – необходимость разработки концепции менеджмента, относительно условий развития рыночных отношений в Украине.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: МЕНЕДЖМЕНТ, СОЦИАЛЬНЫЕ ОБЯЗАННОСТИ, КУЛЬТУРНЫЕ ЦЕННОСТИ, ТРАДИЦИОННОЕ УПРАВЛЕНИЕ, СОВРЕМЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ.

УДК 65.658

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ НА ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Бідняк М.Н., професор
Клещ А.М.

Постановка проблеми. Забезпечення сталого розвитку національної економіки за умов становлення ринкових відносин безпосередньо пов'язане з ефективністю фінансово-господарської діяльності вітчизняних підприємств. Функціонування сучасних українських підприємств протікає в умовах невідомості та обмеженості фінансових ресурсів, що актуалізує задачу стабілізації їх фінансового стану. Особливої актуальності набувають теоретико-методичні розробки з проблем управління організаційно-економічною стабільністю на підприємствах транспортної галузі, який має спрямовуватися на максимізацію кінцевих фінансових результатів при мінімумі витрат, об'єктивно враховувати макроекономічні тенденції розвитку і особливості функціонування вітчизняного транспортного комплексу.

Внаслідок недостатнього досвіду роботи в ринкових умовах складні завдання управління транспортною діяльністю, особливо на регіональному рівні, часто вирішуються методом «спроб і помилок». У зв'язку з цим дослідження питань управління організаційно-економічною стабільністю на транспортних підприємствах має не лише теоретико-пізнавальне, але й господарсько-практичне значення. Адже якість управління є найважливішою узагальнюючою характеристикою ефективності функціонування підприємства, розміщення та використання фінансових, матеріальних та трудових ресурсів. Тому дослідження і систематизація науково-практичних методів управління організаційно-економічною стабілізацією на підприємствах транспортної галузі є важливим питанням сучасної теорії та практики розвитку національного господарського комплексу.

Загострення конкурентної боротьби на внутрішньому та зовнішньому ринках, непередбачуваність та мінливість бізнес-середовища, динамічність інноваційного розвитку та науково-технічного прогресу, економіко-політична розбалансованість акцентують увагу на необхідності створення відповідних методів управління щодо забезпечення організаційно-економічної стабільності на транспортних підприємствах.

Основні цілі статті полягають у розробленні і використанні функцій, принципів та методів управління, щодо забезпечення організаційно-економічної стабільності на транспортних підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Основною метою забезпечення організаційно-економічної стабільності транспортного підприємства є підвищення фінансової результативності підприємства, вдосконалення управління в умовах мінливості внутрішнього та зовнішнього середовища, ідентифікація перспектив подальшого розвитку підприємства. Забезпечення організаційно-економічної стабільності підприємства відіграє певні функції для суб'єкта господарювання, що включають: інформаційну, прогностичну, соціальну, координаційну та превентивну.

1. Інформаційна функція. Полягає у формуванні інформаційно-комунікаційної основи механізму, що містить збір, оброблення, структуризацію та підготовку до використання інформації на кожному з етапів процесу забезпечення економічної стабільності підприємства та для діяльності підприємства загалом. Мова йде про використання сучасних інформаційних технологій та відповідного комп'ютерного та програмного забезпечення, формування ефективних інформаційно-комунікаційних каналів. Крім того, ця функція дає змогу інформувати керівництво, власників, працівників та інші зацікавлені сторони про стан підприємства, подальші напрямки його розвитку.

2. Прогностична функція. Характеризується визначенням можливих змін складових процесу забезпечення економічної стабільності підприємства та впливом на майбутню діяльність підприємства. Ця функція, передусім, стосується основних показників, що характеризують економічну стабіль-